
Betreft: gezamenlijke vergadering van commissies Werk en Ruimte
Datum: donderdag 1 oktober 2009
Tijd: 18.00 uur
Locatie: Statenzaal, Provinciehuis, Visarenddreef 1 in Lelystad

---

Aanwezig zijn:

De heren R.J. Siepel (voorzitter), N. Benedictus (VVD), W.C. Noordegraaf (VVD), A.J. Steendijk (VVD), J.N.J. Appelman (CDA), W.R. Bouma (CDA) en B.G. van het Erve (CDA), mevrouw H. Nijhuis-Ovinge (CDA), de heren P.T.J. Pels (PvdA), A.A. Rijdsdorp (PvdA), N. Demirbilek (SP), A. Stuivenberg (SP), J.E. Geersing (ChristenUnie), K. Tadema (ChristenUnie) en C. Meijer (GroenLinks), mevrouw A.S.M. Roda (GroenLinks), de heren M. Bogerd (SGP), J.N. Simonse (SGP) en A.W.H.J. van der Avoird (PvdD), mevrouw G.A. Dijkstra-Oostindie (PvdD) en de heer S. Jokhan (commissiegriffier)

Ook aanwezig zijn:

Leden gedeputeerde Staten: mevrouw A.E. Blik-de Jong (tot 19.30 uur) en de heren H. Dijkma en A.L. Greiner

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

2. Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

4. Portefeuillehouder A.L. Greiner

a. Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

b. Bespreekstuk

1. Ruimtelijk Economische Visie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland

Op verzoek van het college geeft de heer O. Telkamp, adjunct hoofd EZ, de highlights van het onderwerp weer door middel van een presentatie.

De voorzitter informeert of de commissieleden nog vragen hebben over de stukken of de presentatie.

De PvdA merkt op, dat eerdere onderzoeken uitgingen van andere getallen met betrekking tot werkgelegenheidseffecten. Wat is de verklaring voor het verschil?

De heer Telkamp antwoordt, dat er inderdaad opmerkelijke verschillen zijn geconstateerd. Dit is terug te voeren op de aannames van een onderzoek. In het laatste onderzoek is in de aannames verdisconteerd dat het met name gaat om zogenaamde parasolbestemmingen en minder om het zakelijke bestemmings-netwerk.

De VVD vraagt of sturing en regie adequate instrumenten zijn.

Gedeputeerde Greiner reageert, dat de provincies een nieuwe rol hebben gekregen op dit onderwerp. Die is geborgd in de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening, waardoor de provincie instrumenten heeft om te sturen. Ook is via de commissies Noordanus en Jorritsma gewerkt aan een convenant tussen Rijk, provincies en gemeenten, waarin wordt voorgesorteerd op deze nieuwe lijn. Alle partijen vinden dit een provinciale taak. Flevoland stuurt vooral aan op de route van instemming, medewerking en consensus, wat vooralsnog lijkt te lukken.

De voorzitter stelt de stukken ter bespreking en vraagt de commissie om in ieder geval in te gaan op de twee vragen die het college in het stuk heeft gesteld ten aanzien van de inspanning van de provincie om werkgelegenheid op de luchthaven te generen en een sterke regierol van de provincie met betrekking tot bedrijventerreinen. Het onderwerp is al door het college vastgesteld en het college is benieuwd naar de reacties van de beide commissies. De voorzitter is zich ervan bewust, dat het verleidelijk is om uit te weiden over andere onderwerpen, maar hij verzoekt de partijen om zich te beperken tot een bespreking over de ruimtelijk-economische consequenties van dit onderwerp.

Eerste termijn

De VVD is sterk voorstander van de ontwikkeling van Lelystad Airport. In juni heeft het ministerie van V&W laten weten dat de aanwijzing deze herfst zal komen en de partij hoopt dat dit ook inderdaad doorgaat. Zij is het eens met de aanpak die GS voorstaan voor de kritische massa van het vliegveld en het beschikbaar stellen en inrichten van de bedrijventerreinen.

De SP vindt het nodig om vestigingsmogelijkheden te realiseren die enerzijds inspelen op het verplaatsingsgedrag van bedrijven en anderzijds op bedrijven die een bijzondere vestigingsplaats zoeken. Voor die laatste groep is afstand niet het enige bepalende criterium. Grootste zorg van de partij is dat een overschot aan bedrijventerreinen kan leiden tot verschillende negatieve effecten, zoals vermeld in de stukken.

De PvdD wil dat investeringen van de provincie op no regret-wijze gebeuren, omdat de kans dat de Schiphol Group niet wil investeren geschat wordt op 50%. Bij de afweging over deelname aan OMALA moet daarom bekeken worden of de investering ook verantwoord is als blijkt dat het om een gewoon industrieterrein zou gaan. De rol bij de ontwikkeling van meer werkgelegenheid is sterk afhankelijk van de vlootmix en de partij betwijfelt of de provincie daar enige invloed op heeft. Wel kan zij zich vinden in de ambitie van het college om een majeure inspanning te leveren. Ook stemt zij in met de voorgestelde sterke regierol van de provincie; dit zou ook andere ongewenste ontwikkelingen tegen kunnen gaan zoals de verdere uitbreiding van logistieke terreinen op ongeschikte plaatsen, met name in Zeewolde.

Het verbaast de partij, dat er in het rapport wordt ingegaan op een verdere doorgroei van de luchthaven buiten de huidige PKB. Is het standpunt van GS op dit gebied gewijzigd? Nu de reële verwachting over werkgelegenheid veel lager blijkt te zijn, vraagt de partij zich af hoe dit opweegt tegen de overlast van lawaai en uitbreiding. De 47 Lden contour blijkt bij een uitplaatsing van 70.000 vliegtuigbewegingen het grootste deel van Oostvaarderswold (met name het stiltegebied) te bedekken en dat lijkt de partij ongewenst. De maatschappelijke baten voor doorgroei zijn regionaal zwaar negatief. Alles overwegende kan de partij daarom niet instemmen met verdere doorgroei van de luchthaven buiten de PKB.

De PvdA hecht zeer aan de ontwikkeling van de luchthaven. Dit is een belangrijk rapport en de partij vraagt zich af waarom het nu pas besproken wordt, aangezien het al op 6 april is verschenen. Het belang van de luchthaven is groter dan alleen de directe werkgelegenheid die daarmee gemoeid is. Duizend arbeidsplaatsen is nog steeds een substantieel aantal, maar niet de ambitie waarop is ingezet. Volgens het rapport is het effect van de werkgelegenheid te beïnvloeden door de opstelling van de overheid. De partij verwacht dat een actieve rol van de provincie tot een positief sneeuwbaaleffect leidt. Ook zal het de positie van Lelystad, de Randstad en de oost west-as versterken en een positief effect hebben op de regionale infrastructuur. Daartoe is het belangrijk dat er snel een goed profiel van de luchthaven gemaakt wordt. De partij vindt ook dat een actievere opstelling van de provincie gewenst is bij de afstemming van werklocaties in Flevoland. Bij participatie in OMALA komt daar ook nog eigenbelang bij, namelijk het zekerstellen van investering.

GroenLinks is zoals bekend geen voorstander van uitbreiding van luchthaven Lelystad. Uit het rapport blijkt dat de provincie er op een rare manier in zit en daarom heeft de partij het een ondertitel gegeven: "Beter ten halve gekeerd, dan ten hele gedwaald." In tweede termijn zal zij hier nader op ingaan. De partij is voorstander van het voorstel tot regie en sturing op bedrijventerreinen en vindt dat dit ook toegepast moet worden op bestaande bedrijventerreinen. Deze zouden (duurzaam) moeten worden opgewaardeerd om te voorkomen dat bedrijven gaan verhuizen naar nieuwere terreinen. Ook zij vraagt zich af waarom het rapport nu pas besproken wordt.

De ChristenUnie beantwoordt beide vragen van GS bevestigend. Zij vindt het belangrijk dat de herstructurering van bedrijventerreinen niet onderschat wordt en dat er voldoende aandacht komt voor

bestaande terreinen. Ook hecht zij sterk aan handhaving van de PKB-richtlijn. Zorgen maakt de partij zich over de ligging van de nieuwe bedrijventerreinen. Zij vraagt zich af of een goede OV-ontsluiting daar wel haalbaar is. Het is wel de verwachting dat de luchthaven op lange termijn vrij veel werkgelegenheid gaat aantrekken, maar gezien de verschillende rapporten en genoemde getallen vindt zij het lastig om uit te gaan van een concreet aantal nieuwe arbeidsplaatsen.

De SGP merkt op dat het lijkt alsof het college enigszins worstelt met vragen als: wie heeft de regie, waar ligt de sturing, wat is de mate van beïnvloedbaarheid? Ook de partij vraagt zich af in welke mate de provincie invloed kan uitoefenen op de ontwikkelingen. Feitelijk bepalen het Rijk en de Schiphol Group de ontwikkeling van luchthaven Lelystad, waardoor het belangrijk is dat er meer helderheid komt over hun visie. Het college is ambitieus en positief, maar moet er wel voor zorgen realistisch te blijven. De rol en de positie van de provincie in dit traject zijn belangrijk. Ook zouden de risico's beter benoemd moeten worden. De partij heeft altijd geloofd in de ontwikkeling van luchthaven Lelystad om het werkgelegenheidsaspect. Zij vindt wel dat het college bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen prioriteiten moet stellen en niet alle terreinen tegelijk moet willen ontwikkelen. In het verleden had de provincie een strakke regie op bedrijventerreinen. Die is op een gegeven moment er vanaf gehaald en zou nu weer terug moeten komen. Dit getuigt niet van een helder, strak beleid.

Het CDA ondersteunt de ambitie en uitgangspunten van het college. De analyse is duidelijk weergegeven. De voortgang is niet alleen afhankelijk van economische ontwikkelingen, maar ook van de ontwikkelingen van de luchthaven en de aanwijzingsprocedure. Maar het kan zoveel kansen geven voor Flevoland. De vlootmix is bepalend voor de bedrijvigheid op de luchthaven, maar daar heeft de provincie geen invloed op. Daardoor heeft zij slechts beperkte sturingsmogelijkheden op bedrijvigheid. Wat is de strategie van het college om toch te kunnen sturen? De analyse bevestigt dat men nuchter moet blijven over het werkgelegenheidseffect. De partij wil insteken op hoogwaardige kwaliteit van de werkgelegenheid, zodat de Flevolandse economie ook op lange termijn kan groeien en ze zich kan verbinden met de Europese economie. Zij vindt het belangrijk dat de regierol van de provincie versterkt wordt. Veel gemeenten richten zich op dezelfde segmenten van bedrijvigheid, hoe kan de provincie daar een sturende rol in nemen?

De voorzitter constateert, dat het college nauwelijks een strobreed in de weg gelegd wordt voor wat betreft het oppakken van de regierol en het plegen van de majeure ontwikkeling. Vragen en zorgen zijn er wel over de instrumenten die het college ter beschikking heeft.

Gedeputeerde Dijkzma geeft aan, dat de heer Alders een stand-stil heeft ingebouwd om de ontwikkelingen in de markt te bestuderen, want gaat het hier nu om een overflow van Schiphol of meer om een regionale luchthaven? Het uitgangspunt voor de PKB is eenstemmig en eenparig en het college blijft daarmee binnen de onderhandelingskaders die het heeft meegekregen. Mogelijk dat de heer Alders wel zijn bespiegelingen laat gaan over eventuele ontwikkelingen op de heel lange termijn, maar dat is de verantwoordelijkheid van de heer Alders. Op 7 of 8 oktober is er een hoorzitting in de Kamer over het aanwijzingsverzoek. Voor die tijd zal de minister een brief naar de Kamer sturen. Volgens het concept lijkt de brief een aantal positieve aspecten in zich te hebben. De Commissie 21 heeft haar advies vrijwel klaar en dat versterkt de positie van het aanwijzingsverzoek richting de Tweede Kamer. De gedeputeerde bedankt de leden die hebben bijgedragen aan de steun in de lobby richting politieke partijen om te benadrukken hoe belangrijk een regionale luchthaven in Lelystad is. De minister kan vrijwel geen contrair besluit meer nemen, omdat de Tweede Kamer ook een redelijk duidelijke eenstemmigheid aan het creëren is. Op deze wijze heeft de provincie dan ook wel degelijk invloed. Op de exploitatie van het vliegveld echter niet; dat is in 1994 uit handen gegeven door het vliegveld te verkopen aan de Schiphol Group. De opzet van OMAA is vergeschied en de commissie zal daarover binnenkort geïnformeerd worden. Een goede bereikbaarheid van het vliegveld met OV is belangrijk. Er worden inmiddels gesprekken gevoerd met Lelystad, NS en Rijkswaterstaat over een extra station, Lelystad-Zuid, maar realisatie daarvan duurt nog wel even. Tot die tijd komen er goede busverbindingen tussen station Lelystad-Centrum en dit bedrijventerrein. In 2010 zal er ook een proef gedaan worden door de busverbinding vanuit Dronten door te trekken naar de luchthaven. De invloed van de Hanzelijn is nog niet bekend. Een discussie over OV-ontsluiting van het terrein A6/A27 is nog niet opportuun, omdat deze ontwikkeling nog veel verder weg ligt.

Gedeputeerde Greiner reageert, dat het rapport inderdaad van april dateert en op 18 augustus in het college is besproken. De tussentijdse tijd was hard nodig om de nieuwe rol van de provincie te bespreken met de gemeenten, luchthaven en KvK. Het college hecht er veel waarde aan dat deze partijen

achter de herkeuze van de provincie staan. Het presidium heeft het vervolgens voor vandaag geagendeerd. Volgens de officiële definitie heeft Flevoland nauwelijks een herstructureringsopgave, maar er zal zeker aandacht aan besteed worden in de Strategische visie werklocaties. Ook zal aan gemeenten gevraagd worden om in hun nieuwe GVV's aandacht te besteden aan het behoud van bedrijven op bestaande bedrijventerreinen. Overheden kunnen inderdaad werkgelegenheidseffecten beïnvloeden. Ontsluiting is een belangrijk aspect, maar ook de vraag wat gemeente en provincie faciliterend mogelijk moeten maken op de luchthaven. In het verleden hield de provincie strakke hand aan de bedrijventerreinen. Om tot een wat ruimer aanbod te komen is dat op een gegeven moment losgelaten en kregen de gemeenten meer ruimte om hun visies te realiseren. Het college maakt wel degelijk heldere keuzes: met Almere en Lelystad is afgesproken dat er een afhankelijkheid is van de ontwikkeling van het luchthaventerrein en A6/A27. De ontwikkeling kan voor een gedeelte parallel verlopen, maar de ontwikkeling van het luchthaventerrein staat voorop. Bespreking van acquisitie door de provincie wordt nu ook mogelijk. In deze nieuwe fase is het niet de bedoeling dat gemeenten elkaar gaan beconcurreren. Er wordt dan ook gesproken over segmentering en acquisitie-inspanningen. Er komt een nieuwe versie van de Strategische visie werklocaties, die als basis gaat dienen voor de nieuwe GVV's. Naar verwachting is deze medio 2010 klaar. Het document zal in de commissie Werk en mogelijk ook in de commissie Ruimte aan de orde komen en uitmonden in een statenvoorstel. Ten slotte merkt de gedeputeerde op dat de huidige luchthaven toch ook al 350 arbeidsplaatsen heeft.

De VVD is verheugd, dat men deze maand een doorbraak in de aanwijzingsprocedure tegemoet zou kunnen zien.

De voorzitter constateert, dat de richting die is ingeslagen met de Ruimtelijk Economische Visie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland op een later moment ook in een Statenbesluit vervat zal worden.

Tweede termijn

GroenLinks is zich ervan bewust dat zij in deze Staten alleen staat in haar standpunt, maar zij wil het toch graag kwijt. Het rapport van Ecorys is heel realistisch en de partij zet vraagtekens bij het realiteitsgehalte van de benadering van GS. Het verschil in aantallen kan volgens de partij verklaard worden, doordat eerdere rapporten in een totaal andere situatie opgesteld zijn. De luchtvaartwereld is enorm veranderd de laatste jaren. Ook is de economische situatie heel anders geworden. GS maken melding van tot wel 4.000 extra fte's, maar dat kan volgens de partij niet binnen de huidige PKB. De partij heeft de indruk dat de werkgelegenheid mooier wordt voorgesteld dan deze in werkelijkheid is. Zo heeft zij vernomen dat de omvang van een fte mogelijk afwijkt van het gebruikelijke aantal van 8 uur. Zij gaat dit nog uitzoeken. Vervuiling en geluidsoverlast zijn de hoofdreden van de partij om tegen de luchthaven te zijn. Maar als de luchthaven er komt, zal zij wel begeleiden en haar mening geven. Een alternatief voor de werkgelegenheid bij de luchthaven is werkgelegenheid die nieuwe natuur oplevert. Over dit onderwerp is een rapport onderweg naar de commissie, getiteld "Nieuwe natuur en nieuwe economie". Het schijnt eerst aan maatschappelijke organisaties voorgelegd te worden. Indien de woordvoerder goed geïnformeerd is, is zelfs de KvK hier enthousiast over. De werkgelegenheid die hiermee gemoeid is, overtreft de werkgelegenheid van de luchthaven. Is het nog wel zinvol om zoveel energie te steken in een luchthaven, die toch een wat utopisch karakter begint te krijgen? In reactie op de VVD antwoordt de partij dat er ook kosten gemoeid zijn met de luchthaven Lelystad. De heer Alders neemt een stand-stil in acht en de partij vraagt zich af waarom GS dan niet ook een stand-stil neemt. Ten slotte merkt GroenLinks op, dat zij niet de enige is met bedenkingen tegen de luchthaven, dat zijn ook veel inwoners van Flevoland.

De SP vindt dat dit rapport door zowel voor- als tegenstanders goed gebruikt kan worden. De partij is zelf blij met het rapport, omdat het aangeeft dat de betrekkelijkheid leidend moet zijn. Ze is blij met de reactie van het college dat het allemaal binnen de PKB blijft. De SP is tot nu toe binnen de kaders van de PKB meegegaan met de ontwikkeling van de luchthaven. Maar zij vindt de opmerking van GroenLinks over alternatieve werkgelegenheid interessant. Eigenlijk wordt hier inderdaad gesproken over oude technieken. Is het niet beter om je te richten op modernere werkgelegenheid die meer past in een duurzame maatschappij? Zij verwacht dat de periode ná de recessie heel anders zal zijn en dat men zich daarop moet richten.

De PvdA vraagt GroenLinks of deze een alternatief heeft voor het creëren van werkgelegenheid. Ook vraagt zij waarom GroenLinks zo bezig is met de werkgelegenheidscijfers, omdat de partij in het verleden

aangegeven heeft tegen de luchthaven te zijn, ongeacht of het werkgelegenheid oplevert. De PvdA denkt dat je wel zaken kunt proberen te beïnvloeden waar je niet over gaat en zij vindt dat het college dat ook doet. Zij is blij dat het college de regierol actief oppakt. Wel vindt zij dat het college de Staten na ontvangst van het rapport in april had kunnen informeren en zij vraagt het college om dat in het vervolg wel te doen. Het is verstandig om eerst te gaan voor de luchthaven en daarna pas voor de A6/A27. Op de vraag van GroenLinks hierover reageert de PvdA dat zij denkt dat dat een kwestie van afstemmen van vraag en aanbod is. Zij verwacht dat een luchthaven met een goed profiel ook aantrekkingskracht heeft op bedrijven uit de regio Randstad. Ook is zij blij dat Lelystad, Almere en de provincie goed samen optrekken. De partij vindt dat er een duidelijk verschil bestaat tussen een zakenvliegveld en een vrachtvliegveld. Zij verwacht dat er animo voor een zakenvliegveld bestaat en dat hierdoor een positieve spin-off ontstaat. Een luchthaven is in de kern een vervuilende activiteit, maar men kan wel proberen deze zo duurzaam mogelijk te maken, op allerlei terreinen.

Het CDA merkt op dat het PKB niet het aantal arbeidsplaatsen begrenst. De exploitatie is aan Schiphol, waardoor deze ook de vlootmix bepaalt. Dat heeft wel gevolgen voor wat de provincie kan sturen aan bedrijvigheid en voor de ontwikkeling van Flevoland.

De VVD merkt op dat het alternatief van GroenLinks de nodige kosten met zich mee zal brengen. Ook reageert zij dat de factor duurzaamheid niet wordt vergeten. De gehouden conferentie is daar ook richtinggevend in.

GroenLinks vraagt de PvdA of je geen bedrijven uit de Randstad misloopt die zich liever zouden willen vestigen bij Almere in plaats van bij Lelystad. Ook vraagt zij de PvdA of deze zich erin kan vinden als de luchthaven een vrachtvliegveld wordt. Het is immers de bedoeling dat het een zakenvliegveld wordt, maar facilitaire zaken als vergaderruimtes ontbreken. Dit zou dan kunnen leiden tot vrachtluchten, wat ook zakelijk vliegverkeer is. En het levert ook werkgelegenheid op. GroenLinks kan zich nog steeds niets voorstellen bij een duurzame luchthaven.

De PvdD benadrukt blij te zijn met de verklaring van gedeputeerde Dijkma dat GS volgens de PKB te werk gaan. Zij wil de arbeidsgelegenheid aangaande het vliegveld niet in de weg staan. In reactie op GroenLinks merkt zij op dat stilstaan niet goed is, op geen enkel gebied in de politiek.

Gedeputeerde Bliek reageert dat het rapport dat GroenLinks noemt een onderzoek is waar om gevraagd is in het kader van Oostvaarderswold. Het is al aangeboden aan PS en aan POCF en kon betrokken worden bij de besluitvorming rond de Structuurvisie Oostvaarderswold op 3 september.

De voorzitter meldt dat ook de SER bezig is met een rapport over dit onderwerp. Hij geeft aan dat een partij altijd een rapport ter bespreking kan laten agenderen.

Gedeputeerde Bliek verlaat de vergadering.

Gedeputeerde Dijkma geeft aan dat de provincie wel invloed op de vlootmix heeft. Enerzijds is er een convenant afgesloten met de Schiphol Group, Lelystad Airport en gemeente Lelystad waarin afspraken zijn gemaakt. Ook in het aanwijzingsverzoek is een bepaalde mix opgenomen, waar overleg over is geweest. De vlootmix is niet de verantwoordelijkheid van de provincie, maar het overleg en het vertrouwen tussen partijen is goed en de partijen werken aan dezelfde doelen.

Het CDA neemt positief kennis van het antwoord van het college.

De SGP vraagt zich af, waarom er nog steeds geen luchtverkeersleiding is, als de provincie toch zoveel invloed heeft. Zij wil hiermee de begrippen beïnvloedbaarheid, zeggenschap, sturing en regie relativeren. Blijkbaar zijn er dingen die niet beïnvloedbaar zijn.

Gedeputeerde Dijkma antwoordt, dat luchtverkeersleiding geen zaak is van de zojuist genoemde partijen, maar van LVNL. Hij zegt toe de commissie in een later stadium te informeren over hoe de LVNL functioneert in relatie tot luchtverkeersleiding in het buitenland. Overigens is deze kwestie wel te beïnvloeden: als de provincie structureel één miljoen euro bijdraagt, kan er waarschijnlijk op heel korte termijn luchtverkeersleiding geregeld zijn. Maar dat vindt de gedeputeerde een taak van de exploitant en niet van de provincie.

De voorzitter constateert dat de commissies de nodige overwegingen heeft meegegeven, maar op hoofdlijnen het college steunt in de ingezette koers. Op onderdelen komt dit op latere momenten nog terug naar de commissie.

c. Vragenronde

Er zijn geen vragen.

5. Rondvraag

GroenLinks vraagt het Presidium om als het luchtvaartterrein Lelystad op enig moment weer geagendeerd wordt, dat opnieuw in deze samenstelling te doen, gezien de vele raakvlakken met andere beleidsterreinen.

De PvdD vraagt of er een inventarisatie van de oude bedrijfsterreinen is.

De voorzitter antwoordt dat het Presidium graag bereid is om deze gezamenlijke vergadering te faciliteren. Het college beaamt dat er een inventarisatie oude bedrijfsterreinen is en dat deze verspreid zal worden.

6. Sluiting

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun bijdrage en sluit de vergadering om 19.45 uur.

Vastgesteld in de vergadering van 5 november 2009,
de commissiegriffier, de voorzitter,